

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD 2012, or. Chișinău, str. 31 August 1989,
nr. 82 tel. 23-47-95, fax 23-47-97
www.justice.gov.md

**МИНИСТЕРСТВО ЮСТИЦИИ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

MD-2012, г. Кишинэу, ул. 31 Августа 1989,
№82 тел. 23-47-95, факс 23-47-97
www.justice.gov.md

10.06.11 nr. 04/4262

La nr. ____ din _____

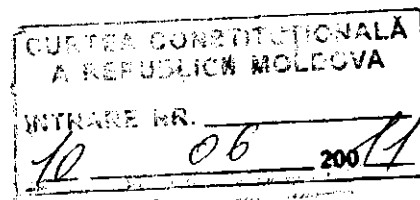
**Domnului Dumitru Pulbere,
Președinte al Curții Constituționale a Republicii Moldova**

Stimate dle Președinte,

În temeiul articolului 135 alineatul (1) litera b) din Constituția Republicii Moldova, articolul 4 alineatul (1) lit. b) din Legea Curții Constituționale, Vă transmit anexat spre examinare sesizarea privind interpretarea alineatului (3) articolul 46 din Constituția Republicii Moldova.

Cu respect,

**Oleg EFRIM,
Ministrul Justiției**

SESIZARE

privind interpretarea alineatului (3) articolul 46 din Constituția Republicii Moldova

Onorată Curte,

Prin prezenta sesizare solicit interpretarea alineatului (3) din articolul 46 al Constituției Republicii Moldova și în special a sintagmei “...*Caracterul licit al dobândirii se prezumă*”.

În temeiul unor tradiții deja consacrate interpretarea acestei sintagme este privită foarte limitativ, fiind acceptată unanim ideea că prezumția caracterului licit al dobândirii averii reprezintă un drept absolut, care nu admite nici o derogare de la norma generală.

În opinia noastră, abordarea sistemică a tuturor prevederilor constituționale nu relevă faptul că o asemenea interpretare ar exprima exact sensul conferit de Constituție. Poziția noastră este confirmată tangențial și prin Avizul Curții Constituționale nr. 1 din 25.04.2006 asupra proiectului de Lege privind excluderea propoziției „*Caracterul licit al dobândirii se prezumă*” din alineatul (3) articolul 46 din Constituția Republicii Moldova”, potrivit căruia a fost reținut că „*statul poate reglementa proceduri, prin care persoana inculpată să fie obligată să probeze caracterul licit al averii sale. Or, imposibilitatea probării caracterului licit al averii prezumă caracterul ilicit al dobândirii acesteia și tendința persoanei de a se eschiva de la îndeplinirea obligațiilor fiscale față de societate sau de la răspundere administrativă ori penală. Implementarea acestei proceduri derivă și din necesitatea statului de a combate criminalitatea transnațională organizată*”.

Poziția menționată mai sus este, la fel confirmată de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare Curtea). Curtea în jurisprudența sa admite, că aceeași normă a Convenției se aplică în mod diferit și garantează un nivel de protecție diferit în dependență de subiectul căruia ea se aplică. În această ordine de idei, Curtea în cauza *Lingens împotriva Austriei* (hotărîre din 8 Iulie 1986 Seria A nr. 103, §42) susține următoarele: „[politicianul] inevitabil și conștient se lasă deschis verificărilor stricte a fiecărui cuvînt și fapte a lui, atît de către jurnaliști cît și de către publicul larg, și el trebuie, prin urmare să manifeste un grad mai mare de toleranță. Indubitabil, articolul 10 alin. 2, permite reputației altora, adică a tuturor persoanelor să fie protejată, și această protecție se extinde și asupra politicienilor, chiar și atunci când aceștia nu acționează în nume propriu; dar în astfel de cazuri, cerințele de protecție ar trebuie să fie ponderate în raport cu interesele discuției publice a chestiunilor politice.”

Dintr-un alt punct de vedere, suntem pe deplin conștienți de faptul, că principiul prezumției nevinovăției este pus în joc și cu siguranță nu poate fi neglijat. Însă, în această materie Curtea de la Strasbourg în mai multe hotărâri a menționat, că prezumția de nevinovăție nu are caracter absolut, iar inversarea sarcinii probei nu semnifică, în aceste cazuri, eludarea prezumției de nevinovăție: s-a observat că în lumina jurisprudenței CEDO există cel puțin 3 situații atunci când sarcina probei este inversată: (a) în cazul infracțiunilor săvârșite din culpă; (b) în cazul emiterii unei dispoziții de confiscare; (c) în cazul infracțiunilor pentru care sarcina probei este în mod expres inversată.

Astfel, în cauza *Phillips împotriva Marii Britanii* (hotărâre din 5 Iulie 2001) Curtea susține următoarele: „40. Curtea, este de părere că în afară de cele menționate la articolul 6 alineatul 2, dreptul unei persoane într-o cauză penală de a fi prezumată nevinovată și de a solicita urmării penale să suporte sarcina probării acuzațiilor aduse împotriva sa constituie o parte a noțiunii generale de proces echitabil în sensul articolului 6 alineatul 1 (a se vedea, *mutantis mutandis*, *Saunders împotriva Marii Britanii* hotărâre din 17 Decembrie 1996, § 68). Acest drept nu este, însă, absolut, după cum prezumțiile de fapt sau de drept operează în orice sistem de drept penal și nu sunt interzise, în principiu, de Convenție, iar Statele rămân în interiorul anumitor limite, ținând cont de importanța mizei și menținerea dreptului la apărare (a se vedea *Salabiaku împotriva Franței*, hotărâre din 7 Octombrie 1988 §28).”

În cauza *Phillips împotriva Marii Britanii* (hotărâre din 5 Iulie 2001), Curtea a stabilit faptul că, hotărârea instanței naționale de a confisca suma de bani egală cu valoarea bunurilor proveniența legală a căroră nu a putut fi dovedită, nu a violat articolul 6§1 și articolul 1 al Protocolului 1. În paragraful 45 Curtea a menționat următoarele: ”45....Curtea notează că, dacă ar fi fost veritabile conturile reclamantului referitoare la afacerile sale financiare, pentru el nu ar fi fost dificil să respingă acuzațiile legale; după cum a susținut judecătorul, măsurile probante, pe care el le-ar fi putut lua pentru a demonstra proveniența legală a banilor și proprietății sale au fost „perfect evidente și ordinare și simple”. Curtea a constatat că: « aceste proceduri de confiscare sunt compatibile cu articolul 6 al Convenției, cu condiția ca orice recuperare de bunuri să fie rezonabilă, definitivă și să existe posibilitatea atacării acesteia în instanță. »

Pentru a reconfirma ipoteza menționată mai sus, invocăm următoarele prevederi constituționale.

Alineatul (3) din articolul 46 (Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia) statuează că “*Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă*”.

Alineatul (2) din articolul 54 (Restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți) stabilește că “*Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale,.. bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă*

și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției”.

Articolul 55 (Exercitarea drepturilor și libertăților) stabilește că: *“Orice persoană își exercită drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile altora”.*

Alineatul (2) din articolul 56 (Devotamentul față de țară) stipulează că *“Cetățenii cărora le sînt încredințate funcții publice, precum și militarii, răspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin și, în cazurile prevăzute de lege, depun jurămîntul cerut de ea”.*

Alineatele (1) și (2) din articolul 127 (Proprietatea) stabilesc că: *“(1) Statul ocrotește proprietatea. (2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății”.*

În lumina celor relatate, trebuie reiterat faptul că Constituția este un act unitar, normele și principiile căreia sînt interconectate și interdependente. Reieșind din această înțelegere a Constituției, solicităm Curții Constituționale să ofere interpretarea sensului alineatului (2) al articolului 46:

1. Protejează această normă în egală măsură proprietatea funcționarilor publici care sînt obligați prin normele constituționale să exercite cu bună credință obligațiile ce le revin și prezumă această normă caracterul licit al averii dobîndite de ei în perioada în care au exercitat o funcție în serviciul public în același volum și în aceleași condiții ca și pentru alte categorii de cetățeni?

2. Pe care principii ar trebui să se bazeze stabilirea exigențelor pentru funcționarii publici care trebuie să demonstreze caracterul licit al dobîndirii averii în perioada exercitării unor funcții în serviciul public, ca să nu fie încălcate prevederile Constituției?

3. Care este coraportul dintre norma alin. (3) articolul 46 (Caracterul licit al dobîndirii se prezumă) și alineatul (1) articolul 127 (Statul ocrotește proprietatea), ținînd cont de faptul, că statul trebuie să ocrotească nu doar proprietatea privată, dar și proprietatea publică, iar pentru aceasta statul trebuie să dispună de instrumentele corespunzătoare?

4. Cît de compatibile sînt alineatul (2) al articolului 46 (Caracterul licit al dobîndirii se prezumă) și alineatul (2) al articolului 54 din Constituție, ținînd cont de faptul, că criminalitatea organizată și corupția reprezintă o amenințare pentru un stat democratic, afectează securitatea națională, subminează bunăstarea economică a țării și ordinea publică și aduce atingeri drepturilor și libertăților altor persoane?

5. Permite oare prevederea alineatului (3) din articolul 46 (Caracterul licit al dobîndirii se prezumă) respectarea și executarea eficientă a angajamentelor asumate de către Republica Moldova la ratificarea Convenției Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului (adoptată la Varșovia la 16 mai 2005 și ratificată de Republica Moldova prin Legea

nr.165 din 13.07.2007), și anume a punctului 4 din articolul 3 (Măsuri de confiscare), potrivit căruia „Fiecare parte adoptă acele măsuri legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru ca, în cazul unei infracțiuni grave sau al infracțiunilor astfel cum sunt prevăzute în legislația națională, să oblige făptuitorul să dovedească originea produselor sau a bunurilor susceptibile de confiscare, în măsura în care această obligație este conformă cu principiile legislației interne”.

De asemenea trebuie invocat și articolul 5 al Convenției sus-menționate (Blocarea, sechestrarea și confiscarea), potrivit căruia “Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a se asigura că măsurile privind blocarea, punerea sub sechestru și confiscarea includ, de asemenea:

- a) bunurile în care au fost transformate sau convertite produsele;
- b) bunurile obținute licit, în cazul în care produsele au fost amestecate, în totalitate sau în parte, cu astfel de bunuri, pînă la valoarea estimată a produselor;
- c) câștigurile sau alte beneficii derivate din produse, din bunuri în care au fost transformate sau convertite produsele rezultate din infracțiune sau din bunuri cu care produsele infracțiunii au fost amestecate, pînă la valoarea estimată a produselor, în același mod și în aceeași măsură ca produsele”.

Ținînd cont de cele expuse mai sus, în temeiul articolului 135, alineatul (1) litera b) a Constituției Republicii Moldova, articolul 25 din Legea cu privire Curtea Constituțională, articolul 38 din Codul jurisdicției constituționale, -

SOLICIT:

1. Acceptarea spre examinare a prezentei sesizări și includerea ei în ordinea de zi.
2. Interpretarea sintagmei „**Caracterul licit al dobîndirii averii se prezumă**” din alineatul (3) al articolului 46 al Constituției Republicii Moldova, prin prisma întrebărilor concrete enunțate mai sus.

Cu respect,

Oleg EFRIM,
Ministrul Justiției